

מבצע קדש ומלחמת ששת הימים

מגישים: אבישי מן ודניאל עזרן
למפקד: איתן דיו
מקצוע: עמ"י

מבצע קדש

מלחמת קדש היא מלחמה שהתנהלה בין מצרים לישראל, ב 29 באוקטובר ל-5 בנובמבר 1956 (כ"ד בחשוון עד א' בכסלו תשי"ז). במהלך המלחמה כבשה ישראל את חצי האי סיני ולאחר סיומה פינתה אותו. **המלחמה נוהלה בתיאום מדיני וצבאי עם בריטניה וצרפת.** המבצע הבריטי-צרפתי כנגד מצרים שהוחל בביצועו במקביל למבצע קדש נקרא בשם **מבצע מוסקטר**. צה"ל, שעליו פיקד משה דיין, זכה לניצחון רב רושם.

הרקע לפרוץ המלחמה

מלחמת העצמאות של ישראל הסתיימה בהסכמי שביתת נשק ולא בהסכמי שלום בין המדינות. ניסוחם המעורפל של הסכמים אלו, ואי הבהירות בנוגע ל"האזורים המפורזים", הביאו להחרפה ביחסי ישראל-ערב: מסיום מלחמת העצמאות עד למבצע סיני נפגעו כ-1,300 אזרחים על ידי מסתננים וחוליות טרור שפלשו מרצועת עזה. באוגוסט 1955 הפעילו המצרים את ה"פדאיון", "יחידות פשיטה ערביות קטנות, לשם ביצוע מעשי רצח וחבלה בתחומי ישראל. ישראל הגיבה מדי פעם בפעולות תגמול בהיקף הולך וגובר.

בספטמבר 1955 חתמה מצרים על עסקת נשק גדולה עם צ'כוסלובקיה בהשראת ברית המועצות. עסקה זו, אף על פי שתוארה כמסחרית בלבד, הצביעה על כוונת תוקפנות כלפי ישראל ושינתה את מאזן הכוחות במזרח התיכון. בעקבותיה חשה מצרים חוזק צבאי והחלה ברכישה של כוחות שריון ים ואוויר. ב-24 באוקטובר 1956, כשבועיים אחר פעולת תגמול נרחבת בקלקיליה,

הוקם פיקוד צבאי ערבי משותף (מצרי-ירדני-סורי). סיבה נוספת לפרוץ המלחמה הייתה סגירת מיצרי טיראן על ידי מצרים בפני כלי שיט ישראליים. צעד זה הביא את נמל אילת לשיתוק מוחלט ודן אותו בוודאות לקריסה.

בריטניה וצרפת יזמו את המלחמה בתגובה להלאמת התעלה על ידי מצרים בראשות נאצר ב-26 ביולי 1956. חברת תעלת סואץ הייתה בשליטתן של בריטניה וצרפת. עקב פעולה זו, ציפתה מצרים להתערבות של כוחות המערב נגדה.

על פי מסמכים שמציג נתנאל לורך בספרו "בצבת מעצמות", עולה כי למרות כל האמור לעיל, ישראל נדחפה על ידי צרפת למלחמה בניגוד לרצונה. המסמכים שמקורם בארכיונים של ממשלות צרפת, בריטניה וישראל, מראים כי הצרפתים ביקשו מישראל להתחיל בעימות, כדי שתהיה לבריטים ולצרפתים סיבה לכבוש את סביבות התעלה. על ידי כך ביקשו צרפת ובריטניה לחייב את מצרים לשמור על מעמדה הבינלאומי של התעלה. ראש ממשלת ישראל, דוד בן-גוריון, ביקש להימנע מכניסה למלחמה, אך כיוון שישראל הייתה תלויה באותם ימים בסיוע של צרפת, לא נותרה בידיו ברירה. זאת על אף שידע שמעמדה של ישראל באו"ם עלול להיפגע.

אנשי מפתח במדינה בזמן המלחמה

- ראש הממשלה - בן גוריון
- נשיא - יצחק בן-צבי
- הרמטכ"ל - משה דיין
- ראש אג"ם - מאיר עמית
- ראש אגף המודיעין - יהושפט הרכבי
- אלוף פיקוד דרום - אסף שמחוני
- אלוף פיקוד המרכז - צבי צור
- אלוף פיקוד צפון - יצחק רבין
- מפקד חיל האוויר - דן טולקובסקי
- מפקד חיל הים - שמואל טנקוס

מהלך המלחמה

שלב הפתיחה (29-30 באוקטובר) ב-29 באוקטובר הוצנח גדוד צנחנים בפתח המזרחי של מעבר המיתלה, כ-70 ק"מ ממזרח לתעלת סואץ ("מבצע מכבש"). עוד באותו היום, כבשה חטיבת חי"ר מוצנח 202 את כונתילה ואת ראס אל נקב, אשר ליד הגבול.

ב-30 באוקטובר הציגו צרפת ובריטניה את הדרישה ממצרים ומישראל, עליה סוכם מראש בוועידת סוור. בפנייה זו, נדרשו מצרים וישראל לפנות את כוחותיהן משני עברי תעלת סואץ למרחק של 10 מיל (כ-16 קילומטרים) מהתעלה. בלילה שבין ה-30 באוקטובר וה-31 באוקטובר חברו גדודי הצנחנים שנעו באמצעות שריון וזחלמי"ם אל גדוד הצנחנים המוצנח.

שלב ההכרעה (31 באוקטובר - 1 בנובמבר)

בין ה-31 באוקטובר ל-1 בנובמבר כיתר צה"ל את הכוחות המצרים באום-כתף ואבו עגילה ופתח את הדרך לתעלה בציר הצפוני שלה. הצנחנים חדרו אל המיתלה ובקרב שהתפתח ספגו אבידות קשות מול כוח מצרי גדול.

ב-1 בנובמבר הצטרפו בריטניה וצרפת למלחמה ושיתקו את חיל האוויר של מצרים, שעד אז נאבק בשמי סיני עם חיל האוויר הישראלי.

השפעת המלחמה על המדינה

מבצע סיני התקבל בקונצנזוס מימין ומשמאל, מתנועת החרות ועד מפ"ם, למעט מן השוליים השמאליים שהמבטאת שלהם הייתה מק"י. מחוץ לכנסת רק אורי אבנרי הביע בשבועונו "העולם הזה" ביקורת על חבירתה של ישראל לבריטניה וצרפת הקולוניאליסטיות, לדבריו, אך גם הוא תרם חלקו לאווירה הכללית בשתי סדרות של כתבות, האחת "האפוס של טיראן" על מסעה של חטיבה 9 לשארם א-שייח' והשניה "נופלים ההולכים ראשונה" על חללי צה"ל שנפלו בקרב.

תמונות:

מבצע קדש: הרמטכ"ל משה דיין מבקר את חייליו בסיני, 6.11.1956

חטיבה 9 בסיום מבצע קדש

הרמטכ"ל: משה דיין

מבצע קדש נפתח

מלחמת ששת הימים

מלחמת ששת הימים הייתה מלחמה שנערכה מ-5 ביוני עד ל-10 ביוני 1967, בין ישראל לבין כל שכנותיה: מצרים, ירדן, סוריה ולבנון, שנעזרו במדינות ערביות נוספות: עיראק, ערב הסעודית, לוב, סודאן, תוניסיה, מרוקו ואלג'יריה.

המלחמה התחילה במכה מקדימה ישראלית על חיל האוויר המצרי, לאחר תקופת המתנה מתוחה, בה נעשו ניסיונות להימנע מהמלחמה. במהלך המלחמה כבשה מדינת ישראל שטחים נרחבים בסיני, רצועת עזה, רמת הגולן, יהודה ושומרון ומזרח ירושלים. השטח הכולל שנכבש גדול פי שלושה משטחה של מדינת ישראל לפני המלחמה.

המתיחות שלקראת המלחמה נוצרה כאשר מצרים ושותפותיה הערביות עשו צעדים רבים שאיימו על ביטחונה וכלכלתה של ישראל. השלכות המלחמה בתחומי הפוליטיקה הפנימית של המדינות שהשתתפו בה, הגאוגרפיה המדינית והכלכלה האזורית ומהלך המלחמה הקרה הגלובלית היו מרחיקות לכת וממושכות.

הרקע למלחמה

מצרים ושותפותיה הערביות עשו צעדים רבים שאיימו על ביטחונה וכלכלתה של ישראל. הן גירשו את כוח האו"ם מסיני, חסמו את מצרי טיראן לשיט ישראלי, הכפיפו לפיקוד צבאי מצרי את צבאות סוריה וירדן וחילות משלוח עיראקים וסעודים. מצרים הזרימה יחידות צבא רבות לחצי האי סיני, וריכוז הצבא המצרי בחצי האי סיני יצר איום, שאילץ את ישראל לגייס את כוחות המילואים שלה, תוך פגיעה קשה ביותר בפעילות המשקית. כניסת כוחות עיראקיים לירדן, בדרכם לגדה המערבית של ירדן, יצרה איום בביתור ישראל על ידי תקיפת "בטנה הרכה" - הרצועה הצרה שחיברה את צפונה עם דרומה.

אנשי מפתח במדינה

- ראש ממשלה - לוי אשכול
- נשיא המדינה - זלמן שז"ר
- רמטכ"ל - יצחק רבין
- ראש האג"ם - עזר ויצמן
- ראש אגף המודיעין - אהרון יריב
- מפקד חיל האוויר - מרדכי הוד
- מפקד חיל הים - שלמה אראל
- עוזר ראש אגף המבצעים - רחבעם זאבי
- אלוף פיקוד צפון - דוד אלעזר
- אלוף פיקוד מרכז - עוזי נרקיס
- אלוף פיקוד דרום - ישעיהו גביש

מהלך המלחמה

המתקפה

ביום שני, 5 ביוני 1967 בשעה 8:15 הושמע בקשר האות "סדין אדום" והכוחות היבשתיים של צה"ל פתחו בהתקפה על הצבא המצרי בחצי האי סיני וברצועת עזה. ההתקפה נעה בשלוש אוגדות, שהיוו שלוש זרועות תקיפה עיקריות ונוספו עליהן שתי חטיבות שפעלו בצורה עצמאית. חטיבה עצמאית נוספת שהייתה אמורה לפעול בציר החוף הועברה לפיקוד מרכז לאחר שהתברר כי אין בה צורך.

הכוח היבשתי התוקף, בפיקודו של אלוף פיקוד דרום ישעיהו גביש, מנה 11 חטיבות וכלל כ-600 טנקים. זרוע ההתקפה העיקרית הייתה זו של אוגדת הפלדה בפיקוד האלוף ישראל טל, שפרצה בציר החוף של צפון סיני, וכעבור ארבע יממות, הגיעו כוחותיה אל תעלת סואץ בקנטרה ומול איסמעיליה. אוגדת האלוף אריאל שרון פרצה בגזרת אבו עגילה וניהלה קרב מכריע באום-כתף, וכוחותיה התקדמו והגיעו כעבור ארבע יממות אל אזור א-נח'ל.

במהלך יומיים, כבשה את רצועת עזה חטיבה עצמאית מתוגברת, וחטיבה ממוכנת עצמאית פעלה במטרה להטעות את המצרים בתנועות והתקפות מבוזזות בנגב הדרומי, בסביבת כונתילה. התנועה השיגה את מטרתה. בימים 7 ו-8 ביוני בסיוע כוח מבית הספר לצניחה, השתלטו כוחות חיל הים הישראלי בחופי דרום סיני על שארם א-שייח, ראס נאצראני, א-טור, אבו רודס וראס סודר.

סיום המלחמה וסיכומה

סוריה: בתום המלחמה כבש צה"ל מידי הסורים את מרבית רמת הגולן וברכס החרמון השתלט על שטחים עד רום של 2,200 מטר מעל פני הים. על פי מקורות סוריים 115,000 מתושבי רמת הגולן, שנמלטו יחד עם הצבא הסורי, הפכו לפליטים. במספר זה נכללים 17,000 תושבי העיר וניטרה, שנעזבה ונהרסה. ב-1991 טען שר החוץ הסורי, פארוק א-שרע, שחיים בסוריה חצי מיליון פליטים מרמת הגולן (הנמלטים ממנה וצאצאיהם, שנולדו לאחר מכן). שר ההגנה הסורי, מוסטפא טלאס מסר שלסוריה היו במלחמה הזאת 714 הרוגים ו-254 פצועים. מקורות ישראלים העריכו שלסוריה היו כאלף הרוגים ונהודיעו על כך שתפסו 361 שבויים סורים.

מצרים: מידי המצרים נכבשו רצועת עזה וחצי האי סיני בשנית על ידי ישראל לאחר שהושבו במלואם בתום "מבצע קדש".

– לצבא מצרים היו בין 10,000 ל-15,000 הרוגים

ירדן: מידי ממלכת ירדן נכבשה הגדה המערבית כולל מזרח ירושלים (ובתוכה העיר העתיקה).

– צבא ירדן איבד כ-6,000 חיילים, אך ההערכה היא שרובם הגדול פשט מדיו ונטמע באוכלוסייה בתום הקרבות. מספר ההרוגים היה ככל הנראה רבע מאלה או פחות מכך. לפי משרד החוץ כ-780 חללים וכ-3,000 פצועים.

השפעת המדינה על המלחמה

עוצמת התבוסה של צבאות ערב בהתמודדות עם ישראל והפער העצום בין הציפיות שטופחו על ידי המדיה הערבית והמציאות שלאחר המלחמה, גרמו לזעזוע קשה בחברה הערבית ובעיקר בארצות שהיו מעורבות ישירות במלחמה.

החברה הערבית התקשתה להתמודד עם התוצאות, לכן נקטה בטקטיקות דוגמת האשמת ארצות הברית והממלכה המאוחדת בקונספירציה עם ישראל וסיוע לה בתקיפת ארצות ערב.

תמונות:

מלחמת ששת
הימים- תקומה

סיום המלחמה

שחרור ירושלים

הרמטכ"ל: יצחק רבין

ביבליאוגרפיה:

ויקיפדיה WIKIPEDIA.CO.IL

מט"ח LIB.CAT.AC.IL

גוגל תמונות

<http://www.google.co.il/imghp?hl=iw&tab=wi>

